

16 Οκτωβρίου 2014

Εξωσωματική γονιμοποίηση και βουδισμός: τρεις διαφορετικές προσεγγίσεις

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

Διαφορετικές απόψεις διατυπώνονται στο χώρο του βουδισμού όσον αφορά την τύχη των πλεοναζόντων εμβρύων της εξωσωματικής

γονιμοποίησης. Ως κριτήρια για τη διατύπωση των διαφορετικών απόψεων χρησιμεύουν η βουδιστική πεποίθηση ότι η ανθρώπινη ζωή αρχίζει τη στιγμή της γονιμοποίησης, όταν μια παλιά ζωή ανακυκλώνεται[1] κι η συνείδηση αιφνίδια μετενσαρκώνεται[2] και ότι το έμβρυο που προκύπτει διαθέτει ανθρώπινη προσωπικότητα και ηθική υπόσταση από τη στιγμή αυτή καθώς και η απαγόρευση από τη βουδιστική ηθική της άσκησης βίας και της πρόκλησης βλάβης στα έμβια όντα.

Έτσι, με βάση τα κριτήρια αυτά διατυπώνονται στο βουδισμό τρεις διαφορετικές απόψεις για την τύχη των πλεοναζόντων εμβρύων της εξωσωματικής. Οι συντηρητικοί και παραδοσιακοί βουδιστές μένουν πιστοί στην παραδοσιακή πεποίθηση ότι το έμβρυο αρχίζει να υπάρχει ως προσωπικότητα από τη στιγμή της γονιμοποίησης κι έχει την ίδια ηθική υπόσταση σε όλα τα στάδια της ανάπτυξής του και απορρίπτουν ως πρακτική ανήθικη την καταστροφή των πλεοναζόντων εμβρύων, καθώς αποτελεί θανάτωση ανθρώπινων υπάρξεων και παραβιάζει την απαγόρευση της άσκησης βίας και της πρόκλησης βλάβης στα έμβια όντα αλλά και τη χρήση των πλεοναζόντων εμβρύων για την επιστημονική έρευνα παρά τη δικαιολογία της βελτίωσης και διατήρησης της ανθρώπινης ζωής, επειδή συνεπάγεται την δια της καταστροφής των εμβρύων έμμεση άσκηση βίας και πρόκληση βλάβης σε έμβια όντα κι έχει στόχους αμφισβητήσιμους, που αντανακλούν την απληστία και την έλλειψη αποδοχής της παροδικότητας του σώματος[3]. Γι' αυτό οι παραδοσιακοί βουδιστές προτείνουν ως λύση που δημιουργεί λιγότερα ηθικά προβλήματα τη δωρεά εμβρύων σε άτεκνα ζεύγη, η οποία δεν περιλαμβάνει την αφαίρεση ζωής, καταστρέφει όμως τον φυσικό δεσμό γονέων και παιδιών κι αφαιρεί από τα παιδιά το δικαίωμα να μεγαλώσουν με τη φροντίδα των βιολογικών τους γονέων. Στο αντίθετο άκρο κινούνται οι βουδιστές της σχολής Μαχαγιάνα[4] και της Δύσης, οι οποίοι αμφιβάλλουν για τη διαδικασία της αδιάκοπης ανακύκλωσης των γεννήσεων και των θανάτων, θεωρούν το ανθρώπινο πρόσωπο αποτέλεσμα μιας σειράς διαδικασιών και αποδέχονται τη χρήση για την επιστημονική έρευνα των πλεοναζόντων εμβρύων της εξωσωματικής και τη συνεπαγόμενη καταστροφή τους ως πρακτικές ηθικά δικαιολογημένες με βάση την πεποίθηση ότι η θανάτωση ενός μικρού ζωντανού όντος είναι μικρότερης σημασίας από τη θανάτωση ενός μεγάλου, αφού απαιτείται λιγότερη προσπάθεια και σκόπιμη δράση[5] και τον σύμφωνο με την αρετή της συμπόνιας ανθρωπιστικό χαρακτήρα της επιστημονικής έρευνας[6]. Παράλληλα, οι μετριοπαθής βουδιστές αναγνωρίζουν την ανθρώπινη ευθύνη απέναντι στα έμβρυα, τα οποία εκλαμβάνουν ως εν δυνάμει πρόσωπα, τα πλεονεκτήματα της έρευνας και την επιθυμία να βοηθηθούν άλλοι άνθρωποι και αποδέχονται ως ηθική πρακτική τη χρήση των πλεοναζόντων εμβρύων για την επιστημονική έρευνα,

όταν αυτή συνδυάζεται με την ελαχιστοποίηση των άσκοπων πειραμάτων.

Η θεώρηση του εμβρύου ως ζωντανού ανθρώπινου όντος από τη στιγμή της σύλληψης, η απαγόρευση της άσκησης βίας και πρόκλησης βλάβης στα έμβια όντα και η εντολή της επίδειξης συμπόνιας αποτελούν στο βουδισμό τα κριτήρια για ν' αξιολογείται και η προεμφυτευτική διάγνωση, που εφαρμόζεται στα πλαίσια ενός κύκλου εξωσωματικής γονιμοποίησης ως ηθικά αποδεκτή πρακτική παρά το γεγονός ότι με την καταστροφή των μη υγιών εμβρύων τελειώνουν νωρίς ανθρώπινες ζωές ευρισκόμενες σ' ένα ορισμένο στάδιο συνείδησης, τίθενται όμως ως απαραίτητες προϋποθέσεις το να εφαρμόζεται σε περιπτώσεις κινδύνου εκδήλωσης σοβαρής γενετικής ασθένειας του εμβρύου με μεγάλη προσοχή και συμπόνια, να λαμβάνει υπόψη τα συμφέροντα των γονέων και του παιδιού και να συνοδεύεται από τις καλές πράξεις των γονέων για λογαριασμό του νεκρού εμβρύου[7].

Κατόπιν αυτών οδηγούμαστε στη διαπίστωση ότι στον βουδιστικό κόσμο η εφαρμογή των παρεμβατικών αναπαραγωγικών τεχνικών εντός ή εκτός του γάμου με χρήση γεννητικού υλικού προερχόμενου από έγγαμο ή άγαμο ζεύγος ή από δότες δεν αποτελεί δεσμευτικό παράγοντα για την ηθική δικαίωση αυτών και δεν δημιουργεί ηθικό προβληματισμό. Αντιθέτως, ηθικό προβληματισμό δημιουργεί η χρήση και η καταστροφή των εμβρύων της εξωσωματικής και οι διαφορετικές ηθικές αξιολογήσεις αφορούν τη χρήση και την καταστροφή αυτών κι όχι τις παρεμβατικές αναπαραγωγικές τεχνικές ως λύση στο πρόβλημα της ατεκνίας για την επίλυση του οποίου ο Βουδισμός επιτρέπει και την υιοθεσία.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- [1] L. Lehman and B. Edgar, *Religious perspectives on embryo donation and search*, διαδικτυακός τόπος: <http://ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1705533/> (ανάκτηση 13-04-2013)
- [2] J. Hughes and D. Keown, *Buddhism and Medical Ethics: A Bibliographic Introduction*, διαδικτυακός τόπος: <http://www.changesufer.com/Bud/BudBioEth.html> (ανάκτηση 24-04-2013)
- [3] *Buddhism and Embryo Research*, διαδικτυακός τόπος: <http://www.clear-vision.org/Schools/Studens/Ages-17-18/life-and-death/embryo-research.aspx> (ανάκτηση 24-04-2013)
- [4] L. Lehman and B. Edgar, *Religious perspectives on embryo donation and search*, διαδικτυακός τόπος: <http://ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1705533/> (ανάκτηση 13-04-2013)
- [5] *Buddhism and Embryo Research*, διαδικτυακός τόπος: <http://www.clear-vision.org/Schools/Studens/Ages-17-18/life-and-death/embryo-research.aspx> (ανάκτηση 24-04-2013)
- [6] L. Lehman and B. Edgar, *Religious perspectives on embryo donation and*

search, διαδικτυακός τόπος: ce.rsmjournals.com/content/5/1/35.full
(ανάκτηση 13-04-2013)

[7] P. Harvey, *A Buddhist perspective on pre-implantation genetic diagnosis*,
διαδικτυακός τόπος:http://www.bionews.org.uk/page_38031.asp
(ανάκτηση 24-04-2013)

Παρατήρηση: Συνεχίζουμε την παρουσίαση σε σειρά άρθρων της μελέτης σχετικά με την Παρεμβατική Γονιμοποίηση της καθηγήτριας Μ.Ε. και θεολόγου, Χαρίκλειας Φωτοπούλου. Πρόκειται για αναθεωρημένη έκδοση του κειμένου το οποίο κατατέθηκε στο ΕΑΠ ως μεταπτυχιακή - διπλωματική εργασία με επιβλέποντες τους κ. Ν. Κόϊο και Ντ. Αθανασοπούλου